

Dk. Dave Mathewson, Fasihi ya Agano Jipya, Hotuba ya 7, Utangulizi wa Mathayo

© 2024 Dave Mathewson na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dk. David Mathewson akiwasilisha Historia na Fasihi ya Agano Jipya, hotuba ya 7, Utangulizi wa Mathayo.

Sawa, wacha tuendeleo na tuende. Karibu. Ninachotaka kufanya leo hatimaye ni kuanza kuingia katika maandishi mahususi ya Agano Jipya yenyewe na tutafuata utaratibu wa kisheria kuanzia na Mathayo kupitia Ufunuo. Hatutafuata mpangilio ambao zimeandikwa, lakini mpangilio ambao hutokea katika Agano Jipya.

Kwa hivyo, tutaanza leo kwa kumtazama Mathayo, na kabla ya kufanya hivyo, hebu tufungue kwa maombi.

Baba, tunasimama mbele yako kusikiliza neno lako tunapolichambua kwa akili zetu, ninaomba kwamba Bwana tuendeleo kukusikia ukizungumza nasi kupitia hilo, tukitambua kwamba kile tulicho nacho ni hati ambayo imetolewa na inahitaji kueleweka kwa kuzingatia muktadha wake wa asili wa kihistoria, lakini hati ambayo bado inaendelea kufanya kazi kama neno la Mungu kwa watu wako leo. Kwa hivyo, kwa kuzingatia hilo, tunaleta yote tuliyo, uwezo wetu wa kufikiri, na uwezo wetu wa uchambuzi, lakini pia, tunataka kusikia maandishi kama neno lako. Na ninaomba kwamba tutaweza kufahamu kidogo maana hiyo leo. Kwa jina la Yesu, tunaomba, amina.

Sawa, kabla ya kuangalia Injili maalum, na haswa Injili ya Mathayo, kama tulivyosema, ni muhimu kuelewa kwamba katika kusoma Agano Jipya, msingi wa msingi, au tunaweza kusema mbele, kwa kusikia na kusoma Agano Jipya bila shaka ni Agano la Kale. Agano Jipya, licha ya neno jipya, sio kitu ambacho hakiendani na Agano la Kale, lakini tulisema mapema katika muhula, kwamba Agano Jipya linasimama katika uhusiano na Kale, sio kama kitu bora, sio kama kitu kipya kabisa au ambacho hakijasikika hapo awali, lakini kinasimama katika uhusiano na Kale kama ahadi na utimilifu.

Agano Jipya lazima lionekane kama kilele na utimilifu wa hadithi iliyoanza katika Agano la Kale. Kwa hivyo, sio kana kwamba hadithi ya Agano la Kale iliendesha mkondo wake na ilikuwa imekwisha, na kisha Mungu akaanza kusimulia hadithi mpya inayomzunguka Yesu Kristo na kanisa na mitume wake, na kadhalika, lakini badala yake, Agano Jipya ni mwendelezo tu wa sura ya mwisho ya hadithi iliyoanza katika Agano la Kale. Kwa hivyo, ni muhimu labda kuwa na muhtasari mfupi sana wa hadithi ambayo nina hakika haswa Mathayo angedhani wakati aliandika injili yake.

Kwa hivyo, ni hadithi gani wangejiambia wenyewe kulingana na Agano la Kale? Sehemu ya kwanza ya hadithi ni kwamba Israeli bado iko uhamishoni kwa sababu ya dhambi. Ikiwa unakumbuka kutoka kwa uchunguzi wako wa Agano la Kale, kwa sababu ya dhambi na ibada ya sanamu, Mungu aliruhusu mataifa, haswa Waashuri na Wababeli, kuingia na kuwachukua Israeli, watu wa Mungu, na kuwapeleka uhamishoni kama adhabu ya dhambi zao. Na ingawa walirudi kimwili nchini, kulikuwa na angalau bado Wayahudi wengi ambao walijiona kuwa bado uhamishoni.

Na hiyo ingekuwa maarufu zaidi sasa na Milki ya Kirumi ikichukua kila kitu tena. Kumbuka, kila kitu tunachosoma sasa katika Agano Jipya kimeandikwa katika muktadha wa utawala wa Kirumi. Warumi wanatawala kila kitu.

Wao ni nguvu ya ulimwengu. Na kwa hivyo Waisraeli wengi wangejiambia hadithi kulingana na Agano la Kale kwamba walikuwa bado uhamishoni, wakingoja kukombolewa kutoka kwa hiyo kwa sababu ya dhambi. Sehemu ya pili ya hadithi basi ni kwamba ingawa Israeli iko uhamishoni, Mungu siku moja hivi karibuni ataingilia kati kurekebisha mambo, kurekebisha kila kitu, kuwaokoa watu wake, Israeli, na kuwaweka huru.

Hiyo ni, Mungu angetimiza ahadi zake, ahadi zilizosubiriwa kwa muda mrefu alizotoa kwa Ibrahimu, ambazo alimpa Daudi, ahadi ambazo manabii walirudia kutoka Agano la Kale, zote hizo siku moja zingekuwa kutimizwa wakati Mungu angeingilia kati kurekebisha mambo, sio tu kati ya Israeli bali ulimwengu wote. Na hatimaye, kwa njia hii, Mungu pia hatimaye angeleta wokovu kwa ulimwengu wote. Kwa hivyo, ilikuwa kupitia urejesho wa Israeli kama watu wa Mungu kwamba, kulingana na ahadi ambayo Mungu alitoa kwa Ibrahimu, kumbuka kile Mungu alimwambia Ibrahimu, nitakubariki na nitakufanya baraka, na mwishowe mataifa yote ya dunia yatabarikiwa kupitia wewe.

Kwa hivyo, kupitia urejesho wa Israeli, watu wa Mungu, basi wokovu unaweza kuenea duniani kote. Na kwa hivyo, hii ilikuwa hadithi ambayo ilikuwa ikingoja kutimizwa. Kile ambacho Injili zote nne zinafanana ni kwamba wanaona kwamba hitimisho la hadithi hii na utimilifu wa hadithi hii hufanyika katika maisha, kifo, na ufufuo wa Yesu Kristo.

Kwa hivyo, wacha tuanze na Injili ya kwanza, Injili ya mtoza ushuru. Kwa hivyo, kwanza kabisa, mwandishi wa Mathayo ni nani? Ninachotaka kusema juu ya uandishi wa Mathayo inahusiana na Injili zote nne, na hapo ndipo unapofungua Biblia zako za Kiingereza na unapata majina, Injili kulingana na Mathayo na Injili kulingana na Marko, Injili kulingana na Luka, Mathayo, Marko, na Luka hawakuandika hapo awali. Kwa kawaida, Injili hazikujulikana, yaani, simulizi halikujulikana.

Hukuwa na jina la mtu aliyeiandika mahali fulani katika maandishi, kama unavyofanya na barua za Paulo ambapo anajitambulisha. Lakini Injili hazikujulikana kiufundi. Hawakujumuisha jina la mwandishi.

Kwa hivyo majina hayo, kulingana na Marko, kulingana na Mathayo, Injili kulingana na Yohana, na Injili kulingana na Luka, kwa kweli yaliongezwa baadaye na kanisa. Kanisa lilipokusanya Injili hizi pamoja na kuzitambua kama Maandiko, kama kanuni, Maandiko ya kisheria, walihusisha majina haya na Injili, Mathayo, Marko, Luka, na Yohana. Walakini, bila kuingia kwa undani, hiyo haimaanishi kuwa hawaaminiki.

Kuna sababu nzuri sana ya kuamini majina haya kama viashiria vya kuaminika vya maandishi walikuwa nani. Mengi ya majina haya yaliambatanishwa mapema kabisa na Injili. Sio kana kwamba miaka mitatu, nne, mitano, mia sita baadaye waliunganishwa.

Kwa kweli ziliambatanishwa mapema sana katika ushahidi wa mapema tulionao wa mababa wa kanisa. Wanahusisha Injili hii na Mathayo au Injili kwa Marko. Tayari tumesema kwamba Marko, mapokeo yana kwamba Marko alijulikana kama mkalimani wa Injili ya Petro.

Na kwa hivyo, Injili ya Marko ni onyesho la mafundisho ya Petro na mahubiri ya Petro. Kwa hivyo, nataka tu ujue kwamba majina uliyo nayo katika Injili zako hayakuandikwa na maandishi wa Injili. Badala yake, walihusishwa na Injili baadaye na kanisa.

Lakini kuna sababu nzuri ya kuchukua hizo kwa uzito kama akaunti sahihi za nani aliyeandika Injili. Mathayo, kama kichwa kinamaanisha, Mathayo, kwa kweli unasoma juu yake katika Injili, Mathayo alikuwa mtoza ushuru ambaye Yesu alimwita kuwa mmoja wa wanafunzi wake, mmoja wa wafuasi wake. Sasa tunaposoma Mathayo, moja ya sifa muhimu za Mathayo, na sina nia ya kuzungumza juu ya hii na Injili zote au maandishi yote.

Siko kwenye muhtasari kwa sababu tu ya kuelezea kitabu. Wakati mwingine hutusaidia kuwa na muhtasari wa yaliyomo kwenye kila sehemu. Lakini jambo kuu ambalo linanisaidia juu ya muhtasari ni wakati wanakupa kidokezo juu ya muundo na ukuzaji wa kitabu.

Muhtasari unasema nini juu ya jinsi kitabu kinavyowekwa pamoja na jinsi kinavyokua? Moja ya sifa kuu za muundo wa Mathayo ni kwamba Mathayo, tofauti na Injili zingine, na tena, kile tunachotaka kufanya tunapopitia Injili nne, ninavutiwa sana na kuangalia kile ambacho ni tofauti na cha kipekee juu ya kila Injili. Na kwa hilo, simaanishi hilo ndilo jambo muhimu pekee, ni nini cha kipekee. Lakini njia moja ya kumtazama Mathayo, Marko, Luka, na Yohana ni kuzingatia kile walicho nacho ambacho kinawatofautisha kutoka kwa kila mmoja.

Kwa hivyo, tunapofanya kazi kupitia Mathayo, tunataka kujua ni nini Mathayo anajumuisha ambacho ni tofauti au ambacho anacho ambacho anasisitiza kwamba hakiko katika Injili zingine tatu au angalau sio kwa kiwango sawa na Mathayo. Moja ya sifa za kipekee ni jinsi Mathayo ameweka Injili yake pamoja. Hiyo ni, katika mpango wa Mathayo, Mathayo ameweka nyenzo zake pamoja kwa njia ambayo inasisitiza hotuba kuu tano au vitalu vitano vikuu vya mafundisho ya Yesu.

Na wanaonekana kama hii. Kizuizi cha kwanza cha mazungumzo, kuu ya kwanza, ikiwa una Biblia ya herufi nyekundu, sehemu hizi zote zitakuwa katika herufi nyekundu. Sitazungumza sasa hivi juu ya kile ninachofikiria juu ya nyongeza za herufi nyekundu.

Unaweza kuniuliza baadaye. Lakini hizi zinakusudiwa kuwakilisha ukweli kwamba Mathayo anaonekana, tofauti na Injili zingine, Mathayo anaonekana kuwasilisha Yesu kama akifundisha vizuizi virefu vya mazungumzo mara tano. Ya kwanza inajulikana kwako, Mahubiri ya Mlimani.

Nyingine katika sura ya 13 ni safu ndefu ya mifano ambayo Yesu alifundisha kuelezea kile Yesu anakuja akifundisha ufalme wa Mungu, hiyo inamaanisha nini? Na ikiwa Yesu anafundisha ufalme wa Mungu, kwa nini Warumi wako, kwa nini Kaisari bado yuko kwenye kiti cha enzi? Kwa nini Warumi bado wanadhibiti? Yesu anasimulia mfululizo wa mifano inayojibu swali hilo. Na kisha kuruka hadi ya mwisho, ya mwisho na ya tano katika sura ya 23 hadi 25 ni mafundisho ya Yesu juu ya nyakati za mwisho wakati Kristo atarudi kuhukumu Israeli, kuhukumu mataifa, kuanzisha ufalme wake katika kitu ambacho mara nyingi hujulikana kama hotuba ya Mizeituni au mazungumzo ya eskatolojia. Lakini mafundisho marefu juu ya kurudi kwa Yesu kuhukumu ulimwengu na kutoa wokovu kwa wafuasi wake.

Na kuna mfululizo wa mifano, labda unajua mfano wa kondoo na mbuzi. Mfano huo unatokea katika kizuizi hiki cha mafundisho. Kwa hivyo, Mathayo anaweka injili yake kulingana na vitalu vitano vya mafundisho.

Na kile kinachotokea mwishoni mwa kila moja ya haya matano, unaposoma Mathayo, jambo moja ambalo linaonyesha kwamba Mathayo akifanya hivi kwa makusudi ni mwishoni mwa kila moja ya vizuizi hivi vitano vya hotuba, Mathayo anamalizia kwa kusema, kwamba wakati Yesu alimaliza maneno haya, au wakati Yesu alimaliza kusema mambo haya. Na kisha Mathayo atazindua sehemu nyingine na hatimaye kujumuisha hotuba nyingine ndefu. Na kisha mwishoni mwa sura ya 10, wakati Yesu alimaliza kusema mambo haya.

Na kisha kizuizi kingine cha mafundisho, kizuizi kingine cha mazungumzo, na wakati Yesu alipomaliza kusema mambo haya. Kwa hivyo, Mathayo anakusudia wazi

kuwasilisha Yesu kama mafundisho mara tano katika vizuizi virefu vya mazungumzo. Kumekuwa na mapendekezo mbalimbali kwa nini hiyo ni.

Mtu mmoja alisema kwamba vizuizi hivi vitano vya hotuba vinamwakilisha Yesu kama kufundisha au kuwasilisha sheria mpya kama Musa. Kumbuka vitabu vitano vya kwanza vya Biblia, kwa matumaini, unakumbuka neno Pentateuch, neno linalorejelea vitabu vitano vya kwanza vya Agano la Kale, Mwanzo, Kutoka, Mambo ya Walawi, Hesabu, na Kumbukumbu la Torati. Wengine wanaweza kupendekeza vitalu hivi vitano vinakusudiwa kuonyesha Yesu kama mleta sheria mpya kama Musa.

Kama vile tuna vitabu vitano vya Musa, sasa tuna mafundisho matano ya Yesu. Hiyo labda sio sahihi kabisa. Sijui kama Mathayo anajaribu kuwasilisha Yesu kama mtoaji mpya wa sheria mpya kama Musa.

Nadhani anafanya, kama tutakavyoona, anamwonyesha Yesu kama mmoja kama Musa. Lakini angalau, tunaweza kusema Mathayo anakusudia kuwasilisha Yesu kama mwalimu, kama mtu anayekuja kufundisha na kufundisha kwa kuwasilisha Yesu kama mafundisho katika vizuizi hivi vitano vya hotuba. Na tena, utapata katika Yohana, Yohana pia ana mafundisho marefu ya Yesu, lakini hakuna Injili nyingine yoyote iliyoundwa kulingana na vizuizi hivi vikuu vitano vya mazungumzo, mafundisho haya marefu ya Yesu.

Kwa hivyo hiyo ni kipengele muhimu cha kitabu cha Mathayo. Tunapoanza kuangalia maandishi ya Mathayo yenyewe, tunapoanza kuangalia kitabu cha Mathayo, na kisha tutapanua tena baadaye na kuuliza, kwa nini ulimwenguni Mathayo aliandika Injili hii hata hivyo? Tena, je, Mathayo aliketi tu siku moja na kuamua alihitaji kuandika maisha ya Kristo au kitu ambacho wanafunzi wa karne ya 21 katika Chuo wanguweza kusoma katika Utafiti wa Agano Jipya, au kulikuwa na sababu maalum, labda, au sababu kwa nini Mathayo alihisi ni muhimu kuandika Injili hii? Nitatoa mapendekezo machache kuhusu hilo baada ya kuangalia baadhi ya maelezo. Lakini kwanza kabisa, angalia mstari wa kwanza kabisa wa Mathayo kwa sababu kwa kweli unatuambia kidogo juu ya kile anachokusudia kufanya, na jinsi anavyoelekea kujibu, hadithi kamili.

Kumbuka hadithi ambayo watu wangukuwa wakijiambia, Israeli bado iko uhamishoni kwa sababu ya dhambi, lakini Mungu siku moja ataingilia kati kuweka ulimwengu sawa, haswa kwa kuokoa watu wake Israeli, kutimiza ahadi zake kwa Ibrahimu, kwa Daudi, ahadi zake zote za agano na Israeli, kwamba Mungu atarekebisha mambo, na kupitia hiyo, mwishowe Mungu ataokoa ulimwengu wote. Sasa Mathayo anajibuje hilo? Kuanzia sura ya 1 na mstari wa 1, akaunti ya nasaba ya Yesu Masihi, mwana wa Daudi, mwana wa Ibrahimu. Utangulizi huo ni muhimu kwa angalau sababu mbili.

Nambari ya kwanza ni Mathayo anatanguliza wasifu wake wa Greco-Roman utahusu nini. Itakuwa juu ya Yesu Kristo, Masihi. Neno Masihi, kama unavyojua, neno Masihi linarudi kwenye ahadi ambayo Mungu alimpa Daudi.

Mungu aliahidi Daudi kwamba kutakuwa na mfalme ambaye angeketi kwenye kiti cha enzi na kutawala juu ya Israeli, mwana wa Daudi ambaye angekuja, na nyuma katika Agano la Kale, katika 2 Safali, Mungu aliahidi kwamba ufalme wa Daudi hautakuwa na mwisho. Daima kungekuwa na mtu aliyeketi kwenye kiti cha enzi, na manabii, Isaya, Yereimia, na Ezekieli walichukua hii. Walielewa wakati ambapo Mungu angerudi kuwaokoa watu wake, na hiyo ingejumuisha mwana katika ukoo wa Daudi aliyeketi kwenye kiti cha enzi.

Sasa na Mathayo akisema hiki ni kitabu kuhusu Masihi, mara moja anaunganisha kitabu chake na ahadi za Agano la Kale za mfalme wa kimasihani anayekuja, ambaye sasa angetawala Israeli. Sasa shida ambayo tutalazimika kuangalia baadaye kidogo, shida ni, inawezaje kuwa? Hiyo inawezaje kuwa na Kaisari kwenye kiti cha enzi? Hiyo inawezaje kuwa wakati Roma inasimamia kila kitu? Je, Yesu, huyu Yesu wa Nazareti, anawezaje kuwa Masihi huyu, mfalme huyu anayesubiriwa, katika kutimiza matarajio haya ya Agano la Kale, wakati yanaonekana kupingana na ukweli? Kwa sababu Roma inadhibiti, na Kaisari yuko kwenye kiti chake cha enzi. Kwa hivyo, Yesu ndiye Masihi, mwana wa Daudi, na hiyo inaunganisha wazi mtu huyu, Yesu Kristo, na ahadi za Agano la Kale za mfalme anayekuja wa Daudi.

Tena, kuanzia na 2 Samweli, ahadi ambayo Mungu alitoa kwa Daudi, kwamba daima kutakuwa na mwana ameketi kwenye kiti chake cha enzi, kiti chake cha enzi kitadumu milele, kwa manabii. Unakumbuka maandishi ambayo tunanukuu wakati wa Krismasi, mtoto wa kiume atazaliwa, jina lake litakuwa Mungu mwenye nguvu, mshauri wa ajabu, nk, nk, lakini inaendelea na kusema, kwamba atakaa kwenye kiti cha enzi cha Daudi na kutawala mataifa katika haki milele. Kwa hivyo, manabii walitarajia siku ambayo ahadi za Mungu, kwamba mfalme anayekuja katika ukoo wa Daudi hatimaye angeibuka, na sasa mwandishi wa Mathayo anaonyesha wazi kwamba Yesu huyu sasa ndiye jibu la swali hilo au utimilifu wa ahadi hizo.

Lakini kuna zaidi, sio tu kwamba yeye ni mwana wa Daudi, katika kutimiza ahadi za Agano la Kale za mfalme wa Daudi, lakini pia ni mwana wa Ibrahimu. Sasa kwa nini hiyo ni muhimu? Kwa nini sio mwana wa Musa, au mwana wa Isaka, au mwana wa Danieli, au mwana wa Isaya au Yereimia? Kuna takwimu zingine muhimu katika Agano la Kale. Kwa nini Ibrahimu? Mathayo anakusudia kuonyesha nini kwa kusema kwamba Yesu ni mwana wa Ibrahimu? Kwa hivyo? Au kwa nini sio Nuhu? Au Adamu, ambaye angeweza kurudi mwanzoni.

Kwa nini Ibrahimu? Tunajua nini kuhusu Ibrahimu katika Agano la Kale ambacho kinaweza kutusaidia kuelewa kwa nini Mathayo angetaka kuwasilisha Yesu kama mwana wa Ibrahimu? Mungu alikuwa amefanya agano na Ibrahimu, na agano hilo

lilikuwa linahusu nini? Uko sahihi kabisa. Angekuwa taifa kubwa, Ibrahimu angebarikiwa, na taifa kubwa lingeibuka kutoka kwake, na uko sahihi, wazao wangekuwa wengi kuliko nyota za anga na mchanga wa bahari. Kwa maneno mengine, taifa la Israeli lingeibuka kutoka kwa mtu huyu mmoja, Ibrahimu.

Lakini kuna zaidi. Nini kingine zaidi ya hayo? Nadhani kupanua ulimwenguni ni kuwa taifa kubwa la Mungu ambalo Yesu mwenyewe alipaswa kuenea ulimwenguni ili kurekebisha taifa. Sawa, kwa hivyo mwishowe, uko sahihi kabisa, mataifa yote ya dunia yangebarikiwa kupitia Ibrahimu.

Kwa hivyo, Ibrahimu ameahidiwa nyuma katika Mwanzo 12, hapa ndipo agano la Ibrahimu linapoanza, kama ulivyosema. Katika sura ya 12, Mungu anaahidi kwamba Ibrahimu atamfanya kuwa taifa kubwa na jina kubwa, lakini hatimaye, mataifa yote ya dunia yangebarikiwa kupitia yeye. Kwa hivyo, kwa kumwita Yesu mwana wa Ibrahimu, sio tu kwamba Yesu ndiye jibu la wokovu wa Wayahudi, lakini kumbuka hadithi yetu kwamba Wayahudi bado wako uhamishoni na wanangojea wakati ambapo Mungu ataingilia kati kurekebisha mambo na kuwaokoa watu.

Sio tu kwamba Yesu Kristo atajibu hilo na kuwa suluhisho la shida ya Kiyahudi ya dhambi zao na uhamisho, lakini sasa kwa kuunganisha Yesu na Ibrahimu, Yesu pia atakuwa njia ambayo wokovu utaenea kwa ulimwengu wote. Ikiwa Mathayo angesema tu Yesu ni mwana wa Daudi, ingeweza kueleweka kwa urahisi, vizuri, huyu hapa Masihi wa Kiyahudi anakuja kuokoa watu wake Israeli. Lakini kwa kumunganisha na Ibrahimu, Yesu sasa ndiye ambaye hataokoa Israeli tu, ataokoa mataifa yote ya dunia, Mataifa pia.

Na moja ya mambo tutakayoona juu ya Mathayo haraka sana ni kwamba Mathayo zaidi ya Injili zingine zozote zinaonyesha Yesu kama kuokoa Mataifa, sio tu eneo bunge la Kiyahudi. Kwa hivyo, aya ya kwanza kabisa ni muhimu kwa kuelewa hadithi iliyobaki, kwamba Mathayo anakusudia kumwonyesha Yesu kama mwana wa Daudi, mfalme, sio tu kwa Israeli, sio tu kwa kutimiza ahadi kwa Israeli, lakini katika kutimiza ahadi kwa Ibrahimu kwamba wokovu hatimaye ungeenda hadi miisho ya dunia, kwa mataifa yote ya dunia. Kwa hivyo, Yesu ni Masihi sio tu kwa Wayahudi, bali kwa Mataifa pia.

Sasa nasaba inayofuata, kumbuka mstari wa 1 unaanza akaunti ya nasaba. Sasa ikiwa wewe ni kama mimi, kwa kawaida ungetaka kuruka hiyo na kupata mahali ambapo hadithi halisi inaanza. Lakini nasaba hii ilikuwa ya umuhimu mkubwa kwa sababu kadhaa, haswa kwa sababu ilionyesha kwamba Yesu alikuwa na haki ya kuketi kwenye kiti cha enzi cha Daudi.

Majaribio ya nasaba, kazi yake ya msingi ni kuonyesha kwamba Yesu ana haki ya kisheria ya kukaa kwenye kiti cha enzi cha Daudi kama mwana halali wa Yusufu, ambaye kibaolojia alikuwa mzao wa Daudi. Kwa hivyo, Yesu, ingawa yeye sio kimwili,

kama tutakavyoona katika Mathayo 1 na 2, Yesu hakuwa mwana wa Yusufu kimwili. Mariamu anapata mimba mbali na uhusiano wa kawaida na Yusufu.

Yesu sio mwana wa Yusufu kimwili na kibaolojia, lakini kisheria yuko wakati Yusufu anamwitaja. Na kwa hivyo kisheria, Yesu ana haki ya kukaa kwenye kiti cha enzi cha Daudi kama mwana wa Daudi, katika ukoo wa Daudi. Na kwa hivyo, nasaba hii ni ya umuhimu mkubwa.

Hata jinsi ilivyoundwa, nasaba imegawanywa katika sehemu tatu za vizazi 14. Sasa hiyo inaweza kuonekana kuwa muhimu kwetu, lakini kama ninavyoelewa, nambari 14 kwa kweli ni idadi ya herufi za Kiebrania za jina Daudi. Kwa hivyo tena, Mathayo anajenga kisanii sana kesi ya kuonyesha Yesu ndiye mfalme wa kweli wa kimasih, mwana wa Daudi.

Lakini sio tu kwa Wayahudi, kupitia Ibrahimu, yeye ndiye Masihi kwa Mataifa pia. Kwa hivyo, nasaba ni muhimu sana katika kuanzisha haki ya Yesu ya kukaa kwenye kiti cha enzi cha Daudi. Kama nilivyosema, moja ya sifa za tabia ya Mathayo ni msisitizo wa Mataifa.

Tutaona hilo kwa muda mfupi tu. Lakini ninachomaanisha kwa hilo ni kwamba kuna maeneo kadhaa ambapo Mathayo ni pamoja na marejeleo ya Mataifa yanayomjibu Yesu ambayo haupati katika Injili zingine. Na tutaangalia maswali kadhaa ya hayo.

Ndio, hii inaweza kuwa orodha iliyofupishwa. Hakuna kitu cha kufikiria kwamba, unajua, Mathayo ilibidi ajumuishe kila mtu wa mwisho. Huenda alipanga kwa makusudi njia hii ili kusisitiza nambari tatu, tatu 14, tena, ili kuleta msisitizo juu ya David.

Angalia kutajwa kwa uhamisho katika nasaba pia. Kwa hivyo, Yesu amekuja kukomesha uhamisho. Hadithi zote ambazo Israeli ilikuwa ikisimulia sasa zinafikia utimilifu wake na hitimisho lake.

Kwa mfano, tutaangalia mfano maalum wa jinsi Mataifa wanaomjibu Yesu wamejumuishwa katika Mathayo kwa njia ambayo hautapata mahali pengine popote. Lakini hii ni hadithi ya kupendeza. Katika sura ya Mathayo, nadhani ni sura ya 8 ambayo ninataka.

Katika Mathayo sura ya 8 au, hii hapa, sura ya 8, sitiari ya kawaida ya Kiyahudi kwa kile ambacho kingetokea wakati Mungu atakapokuja na kuwarejesha watu wake na kuwaokoa watu wake ilikuwa karamu. Hiyo ni, taswira ya kula chakula au kula karamu ilikuwa sitiari ya kawaida ya kile ambacho kingetokea wakati Mungu angewatembelea watu wake, kuwarejesha, na kutoa wokovu. Na angalia katika moja ya mafundisho ya Yesu, angalia anachofanya na picha hii ya karamu.

Anasema, Yesu alipomsikia, alishangaa akawaambia wale wanaofuata, kwa hivyo hivi ndivyo Yesu anasema, Amin, nawaambia, katika hakuna mtu yeyote katika Israeli sijapata imani kama hiyo. Ninawaambia kwamba wengi watakuja kutoka mashariki na magharibi na watakula pamoja na Ibrahimu na Isaka na Yakobo katika ufalme wa mbinguni. Sasa wazo hili la kuja kutoka Mashariki na Magharibi, kimsingi Yesu anasema sio Wayahudi tu bali Mataifa watakaa mezani na Ibrahimu, Isaka, na Yakobo.

Hiyo isingefikirika kwa Myahudi katika karne ya kwanza. Kwamba karamu hii, karamu hii katika mwakilishi wa baadaye wa Mungu akiwarejesha watu wake, isingefikirika kwamba mtu mwingine yeyote isipokuwa Wayahudi angeketi mezani na Ibrahimu, Isaka, na Yakobo. Sasa Yesu anafikiria wakati ambapo Mataifa, watu kutoka Mashariki na Magharibi kote, watakuja kwenye karamu hii ambayo Wayahudi wengi wangehisi imehifadhiwa kwa ajili yao.

Na sasa karamu hii, tena ni aina ya sitiari kwa Mungu katika siku zijazo kuja kuwaokoa watu wake na kuanzisha ufalme wake. Haiwezekani kwamba mtu yeyote isipokuwa Wayahudi angeshiriki katika hilo. Lakini sasa Yesu ana Mataifa wameketi mezani pamoja na Ibrahimu, Isaka, na Yakobo.

Tena, hilo ni jambo ambalo hupati katika Injili zingine. Kitu ambacho Mathayo anaonekana kutaka kusesitiza. Na hiyo hufanyika mara nyingi katika Injili.

Unaona, Injili ya Mathayo inaishaje? Inaisha kwa Yesu akisema, Mamlaka yote nimepewa mbinguni na duniani. Kwa hiyo, enendeni mkafanye wanafunzi, si Wayahudi wote au Waisraeli, bali wa mataifa yote. Kuwabatiza katika jina la Baba na Mwana na Roho Mtakatifu.

Kuwafundisha kufanya yote ninayoamuru. Kwa hivyo, Injili inaisha na wito wa kuinjilisha mataifa yote. Hiyo ni, mfalme huyu anayekuja, Masihi huyu, Yesu huyu katika ukoo wa Daudi anakusudiwa kutoa wokovu na wokoaji sio tu kwa Wayahudi, bali kwa Mataifa pia.

Kwa hivyo, Injili ya Mathayo inaisha na wito wa kuhubiri Injili hii kwa mataifa yote, sio Israeli tu. Lakini moja ya mifano ya kuvutia zaidi ya ujumuishaji wa Mataifa, pamoja na mambo mengine kadhaa, ni akaunti katika sura ya 2 ya mamajusi, au mamajusi, wanaokuja kumtembelea Yesu. Sasa, tuliangalia kidogo hii kuhusiana na hadithi ya Krismasi, lakini tena, hii ni sifa ambayo hakuna Injili zingine zilizo nazo.

Ni Mathayo na Luka tu walio na rekodi ya kuzaliwa kwa Yesu, lakini Luka ana wachungaji waje na kumtembelea Yesu, na Mathayo, kwa kufurahisha, hana. Badala yake, Mathayo ana mamajusi, au mamajusi, waje kumtembelea Yesu. Luka hasemi chochote juu yao.

Sasa, hiyo haimaanishi kwamba Luka hakujua juu yao, au Mathayo hakujua juu ya wachungaji. Kwa zaidi, ilimaanisha kuwa haikuwa muhimu kwa madhumuni yao. Kumbuka, waandishi wa Injili wanachagua.

Hawakupi maelezo ya kina ya kila kitu kilichompata Yesu na kila kitu alichofanya na kusema. Zinajumuisha tu habari inayowasilisha kusudi lao. Kwa hivyo, Mathayo ni pamoja na hadithi ya mamajusi au mamajusi.

Kwa nini alifanya hivyo? Kwanza kabisa, ni muhimu kuelewa mamajusi walikuwa akina nani. Mamajusi walieleweka kama wanajimu, labda kutoka Uajemi au Babeli. Hiyo ni, walisoma nyota.

Wangeweza pia kupata Agano la Kale, bila shaka. Na kuhusiana na hilo, basi, tena, kuna maelezo ya jinsi tunaweza kuelewa nyota. Labda wakati fulani, tunaweza kuzungumza juu ya hilo.

Lakini msisitizo wangu sasa utakuwa kuzingatia, hadithi inafanya nini. Kwa hivyo, mamajusi hufuata nyota hii, wanajimu hawa, na wanakuja Bethlehemu, na wanamwabudu Yesu. Kilicho muhimu juu ya hilo, kimsingi, ni mamajusi hawa, sio tu ni wanajimu, ni wageni. Wao ni Mataifa.

Na unaweza karibu kuona fitina au vichekesho katika simulizi. Unaposoma ukweli kwamba sehemu ya kwanza ya kusimama kwa mamajusi ilikuwa jiji la Yerusalemu. Na usichojua ni kwamba, Bethlehemu kimsingi ilikuwa nje ya mlango wa nyuma wa Yerusalemu.

Ilikuwa jiji lisilo na maana. Na inavutia. Nadhani vichekesho vya makusudi katika hii ni wanajimu hawa wa Babeli husafiri umbali mrefu na kwa muda mrefu kufika Bethlehemu.

Walakini, inafurahisha, kwamba Herode na watu wengine huko Yerusalemu hawaendi hata nje ya mlango wao wa nyuma na kwenda umbali mfupi kwenda Bethlehemu. Badala yake, Herode, kwa kufurahisha, anawaambia mamajusi, Nendeni mtafute mtoto huyu, na mtakapompata, niripoti kwangu. Kwa nini Herode mwenyewe hakuweza kwenda? Bethlehemu iko nje ya mlango wa nyuma.

Walakini, wageni hawa, Mataifa, husafiri umbali mrefu kwa muda mrefu kuja kumtembelea Yesu. Wakati, tena, wale ambao walijua vizuri zaidi, viongozi wa Kiyahudi na Herode, hawakujisumbua hata kwenda umbali mfupi kwenda Bethlehemu kumwabudu Yesu. Kwa hivyo, tena, Mathayo anaanza.

Mathayo sura ya 2 inaanza na hadithi ya Mataifa, badala ya Wayahudi, Mataifa, ambao huja kumwabudu Yesu. Walakini, kuna mengi zaidi yanayoendelea katika hadithi hii. Na, kwa kweli, nataka pia kujumuisha sura ya 3 na 4 kwa muda mfupi tu.

Lakini, kuna mengi zaidi yanayoendelea katika hadithi hii na mamajusi wanaokuja kumtembelea Yesu. Lakini, pia, nini kinatokea mara tu baada ya... Kumbuka, mara tu baada ya rekodi ya kuzaliwa kwa Yesu, Mathayo, kama waandishi wengine, anaruka moja kwa moja katika huduma ya watu wazima ya Yesu. Hatuambii chochote juu ya kile kilichotokea kati ya Yesu... Yesu labda ana umri wa kati ya miaka 1 na 2, au Mathayo 2. Lakini, basi, katika sura inayofuata, Yesu ni mtu mzima.

Kwa hivyo, waandishi wa injili, tena, hawajaribu kutupa wasifu wa kina wa kila kitu ambacho Yesu alifanya na kusema, lakini wanachagua. Sasa, nini kitatokea baadaye? Inafurahisha, Yesu... Baada ya Yesu... Baada ya kuzaliwa kwake huko Bethlehemu, utakumbuka tukio moja la kupendeza kwa sababu Herode... Tutarudi na kuzungumza juu yake. Kwa sababu Herode anajaribu kumuua Yesu na watoto wengine wote wa kiume huko Bethlehemu, wazazi wa Yesu wanakimbilia Misri na kisha, hatimaye, wanarudi.

Na kisha, jambo linalofuata tunalojua, Yesu anaruka katika huduma yake ya watu wazima. Na jambo la kwanza linalotokea ni Yesu anabatizwa katika Mto Yordani na kisha, tukio linalofuata, ni Yeye huenda jangwani kujaribiwa. Kwa hivyo, Yesu amezaliwa.

Anamkimbia Herode. Anaenda Misri. Anakimbia kuokoa maisha yake.

Amehifadhiwa huko Misri. Anatoka Misri. Kisha, Anaanza huduma yake ya watu wazima.

Anabatizwa katika Mto Yordani. Na kisha, anaenda jangwani kujaribiwa. Sasa, tunapaswa kufanya nini juu ya haya yote? Tena, Mathayo anafanya nini? Kwanza kabisa, nina hakika katika sura ya 2, na hii iko chini ya historia ya Agano la Kale, sura ya 2 hadi sura ya 4, Yesu anawasilishwa kama Israeli mpya.

Sasa, ni nini kinachovutia katika sura ya 4, katika ubatizo na majaribu ya Yesu, angalia ulinganifu. Nini kilifanyika? Inafurahisha, kuna hadithi ya mara kwa mara inayopitia Agano la Kale hadi Jipya. Inaanza na Adamu na Hawa, ambao walijaribiwa na walishindwa na majaribu na walifanya dhambi katika Bustani na kufukuzwa kutoka Bustani ya Edeni.

Sasa, Yesu basi anachagua taifa la Israeli. Hii inakwenda kwa ahadi ambayo Mungu alitoa kwa Ibrahimu. Anatoa ahadi yake, agano na Ibrahimu, kwamba angemfanya kuwa taifa kubwa.

Na hilo ndilo taifa la Israeli. Kwa hivyo, Mungu anachagua taifa la Israeli. Kama Adamu, Anamchagua Adamu kuwa watu wake, anamuumba Adamu kuwa watu wake, na anaingia katika uhusiano nao.

Kama Adamu, Israeli ni watu wa Mungu. Wanajaribiwa, wanatenda dhambi na pia wanahamishwa kutoka nchi yao. Kwa hivyo, ni aina ya mgomo wa pili.

Ikiwa Adamu alishindwa kuwa mtu ambaye Mungu alikusudia awe, kutimiza nia Yake, basi Mungu alichagua Israeli kutimiza nia ya uumbaji wake ambayo Adamu na Hawa walishindwa kufanya. Lakini Israeli haikufanya vizuri zaidi. Walifanya dhambi na pia walihamishwa.

Kwa hivyo sasa, Yesu anakuja. Ni nini kinaendelea katika majaribu? Katika Mathayo sura ya 4, wakati Yesu anajaribiwa na Shetani. Kimsingi, ambapo Adamu na Israeli walishindwa, sasa Yesu anajaribiwa, lakini anafaulu mtihani.

Yeye hafanyi dhambi na kujitoa, lakini anafaulu mtihani. Na kwa hivyo, Yeye ndiye anayeweza kuleta Israeli, Anaweza kuleta wokovu kwa Israeli na kuleta wokovu kwa mataifa yote. Sababu? Kwa sababu Yeye ndiye anayeleta ubinadamu kwenye hatima yake ya kweli.

Yeye ndiye anayeleta wanadamu kwa nia kwamba Mungu aliumba kwa njia yote ya nyuma katika Mwanzo sura ya 1. Kwa hivyo, kwa kurekodi majaribu ya Yesu, sio tu hadithi nzuri ya jinsi Yesu hakutenda dhambi na jinsi Yesu alivyopinga majaribu na sisi pia, lakini ni hadithi ya jinsi... Tena, fikiria nyuma ukweli kwamba Mathayo, Injili ya Mathayo, ni hitimisho la hadithi iliyoanza katika Agano la Kale. Yesu, mzunguko unaoanza na Adamu kujaribiwa na kutenda dhambi na uhamisho, Israeli akijaribu na kutenda dhambi na uhamisho, Yesu anavunja mzunguko kwa kujaribiwa kama Adamu na Israeli, lakini tofauti na wao, Yeye hakubali. Kwa hivyo, Yesu basi anastahili kuwa Mwana wa kweli.

Adamu hakuwa, Israeli iliipua, lakini Yesu anastahili kuwa Mwana wa kweli wa Mungu na kutoa wokovu kwa Israeli na kwa mataifa yote ya dunia. Kwa hivyo, kipengele cha kwanza cha hadithi ya Agano la Kale ni Yesu anaonyeshwa kama Israeli mpya. Anatimiza hatima ya Israeli.

Israeli ilitakiwa kuwa nuru kwa mataifa yote. Ilikuwa kupitia Israeli, Mwanzo 12, kwamba baraka zingeenda kwa mataifa yote, lakini walishindwa, walifanya dhambi. Sasa, Yesu anakuja kama Israeli wa kweli, na anafaulu mtihani, na ni kupitia Yeye kwamba baraka sasa itakuja, wokovu utakuja kwa mataifa yote.

Ndiyo maana Mathayo anamalizia na wito wa kufanya wanafunzi wa mataifa yote. Sababu? Kwa sababu Yesu ameleta kutimiza kile Israeli na Adamu walipaswa kufanya, lakini hawakufanya hivyo kwa sababu ya dhambi. Kwa hivyo, sehemu ya kwanza ya hadithi ya Agano la Kale ambayo Mathayo anatimiza ni Yesu ni Israeli mpya.

Anatimiza hatima ya Israeli. Kile Israeli ilipaswa kufanya kuwa nuru kwa mataifa yote, sasa Yesu anatimiza. Pili, Yesu anaonyeshwa kama Musa mpya.

Sasa, itabidi uwe msomaji asiye makini sana kusoma Mathayo 2 na usione kinachoendelea. Je, Yesu anawasilishwaje kama Musa mpya katika Mathayo 2? Tena, Yeye hatoki kamwe na kumwita Musa, lakini kile katika Mathayo 2 kinakuongoza kufikiria kwamba Mathayo anataka... Tena, hizi zote ni nyuzi. Ni kana kwamba Mathayo anakusanya nyuzi hizi zote kutoka kwa Agano la Kale, hadithi hizi zote, kuzisuka pamoja na kuonyesha jinsi zinavyofikia kilele katika Yesu Kristo.

Kwa hivyo, Yesu ndiye Israeli mpya, lakini sasa Mathayo anataka kusema Yeye pia ni Musa mpya. Yeye pia anatimiza na ni bora ya kile Musa alitarajia na alikuwa akileta kwa watu. Katika kuwaokoa watu kutoka Misri na kuwaokoa watu kutoka Misri, Yesu sasa anafanya kitu kikubwa zaidi kuliko hata Musa.

Yeye ni Musa mpya na mkubwa zaidi. Mathayo anatimizaje hilo katika Mathayo 2? Ndio, nzuri sana. Angalia, kwamba Yesu anaenda Misri na kisha Mathayo ananukuu maandishi hayo.

Hii ilifanyika ili kutimiza yale yaliyosemwa katika nabii, Nimemwita Mwanangu kutoka Misri. Ambayo katika muktadha wa Agano la Kale, hiyo ni nukuu kutoka kwa Hosea, nabii Hosea. Katika muktadha huu, inarejelea Mungu kuwakomboa Israeli.

Israeli alikuwa Mwana wa Mungu. Soma kitabu cha Kutoka. Mungu anamwita Israeli Mwanawe.

Kwa hivyo, hapo awali andiko hilo lilirejelea Mungu kuokoa na kumwita Misri Mwanawe kutoka Israeli. Sasa, kwa kumwita Yesu Mwanawe, Yesu anaonekana kama aina ya Musa mpya anayeleta Kutoka mpya. Ni nini kingine katika hadithi hii kinachokuongoza kufikiria kwamba kuna mambo mengine kadhaa, kwamba Yesu anaonyeshwa kama mtu kama lakini mkubwa kuliko Musa? Nzuri, ndio.

Ndio, huwezi kukosa ukweli kwamba Yesu amezaliwa na ameokolewa kutoka kwa majaribio ya mfalme wa kigeni kuua watoto wote wa kiume. Rudi nyuma na ume kitabu cha Kutoka. Mfalme wa kigeni, Farao, katika jaribio la kushughulika na Israeli, alijaribu kuwaangamiza watoto wote wa kiume.

Na kwa hivyo, hii ni, ni kana kwamba, ni kana kwamba Mathayo anajaribu kupata umakini wako na kukufanya urudishe uhusiano na Agano la Kale. Yesu pia ni mmoja kama Musa. Anaepuka jaribio la mfalme wa kigeni kumuua, ili kama, kwa njia ile ile Musa alivyowaokoa na kuwaokoa watu wake, sasa Yesu amekuja kuwaokoa na kuwaokoa watu wake kwa njia kubwa zaidi.

Kwa hivyo, Yesu anaonyeshwa kama Musa mpya. Kuna moja zaidi, labda kuna kadhaa. Yesu pia anaonyeshwa kama nuru ya mataifa.

Mmoja wa manabii muhimu zaidi wa Agano la Kale ni nabii Isaya. Na kile Isaya anachofanya ni, tena, anashughulikia shida ya Israeli. Israeli sasa iko uhamishoni.

Isaya aliandikwa kushughulikia tatizo la Israeli kusafirishwa uhamishoni. Na sasa yeye, sasa Isaya anahutubia wakati ambapo siku moja Mungu atakuja na kuwaokoa watu wake kutoka uhamishoni na kuwarejesha. Atasimamisha ufalme wake.

Atafanya hivyo, ataleta kiumbe kipya. Na zaidi ya hayo, Mungu hatawarejesha tu watu wake Israeli, lakini ataleta watu kutoka mataifa yote kushiriki katika wokovu huu ambao Mungu atawapa watu wake. Kwa hivyo, Isaya ni muhimu kwa sababu Isaya anatarajia wakati ambapo Mataifa pia watakuja kuabudu huko Yerusalemu.

Watakuja kupata wokovu huu ambao Mungu siku moja atatoa katika siku zijazo. Sasa, kifungu kimoja cha kuvutia, na kwanza kabisa, wacha nikukumbushe tu hadithi ya watu wenye hekima. Mamajusi hawa, kwanza kabisa, ni waheshimiwa muhimu.

Waheshimiwa muhimu sana, watu muhimu kutoka nchi ya kigeni ya Mataifa. Na wanakuja kwa kufuata nuru ya nyota. Wanakuja Yerusalemu kumwabudu Yesu Kristo.

Kweli, mwishowe Bethlehemu, lakini wanaanzia Yerusalemu. Kwa hivyo tena, una waheshimiwa hawa wa kigeni, watu hawa muhimu, wageni, Mataifa, ambao hufuata nuru ya nyota inayong'aa inayowaleta Yerusalemu ambako wanamwabudu mfalme na wanampa zawadi za dhahabu na uvumba na manemane. Kumbuka hadithi hiyo na usikilize Isaya sura ya 60.

Tena, huu ni unabii wa Isaya, kile ambacho Mungu angefanya siku moja atakapoleta wokovu kwa watu wake, Israeli, na kuwarejesha. Wako uhamishoni, lakini siku moja Mungu atawarejesha na kuleta wokovu kwa watu wake na kiumbe kipya na kuanzisha ufalme wake. Hii ni Isaya sura ya 60 ikiwa naweza kuipata hapa.

Iko hapa. Nitasoma mistari michache tu. Inuka, uangaze, kwa maana nuru yako imekuja na utukufu wa Bwana umewanya juu yako.

Kwa maana giza litafunika dunia na giza nene kuwafunika watu, lakini Bwana atainuka juu yako na utukufu wake utaonekana juu yako. Mataifa, mataifa ya mataifa, watakuja kwenye nuru yako na wafalme kwa mwangaza wa alfajiri yako. Inua macho yako na uangalie pande zote.

Wote hukusanyika pamoja. Wanakuja kwako. Mwanao atakuja kutoka mbali.

Binti yako atabebwa mikononi mwa muuguzi. Kisha utaona na kung'aa. Moyo wako utafurahi kwa sababu wingi wa bahari utaletwa kwako na utajiri wa mataifa, Mataifa, utakuja kwako.

Umati wa ngamia watakufunika. Ngamia wachanga wa Midiani, Efa, na wale wa Sheba watakuja. Wafalme hawa wa kigeni, wataleta dhahabu na ubani na watatangaza sifa za Bwana.

Kwa hivyo hiyo inatosha. Kwa hivyo, ni nini kinaendelea katika Mathayo sura ya 2? Ni pamoja na wafalme hawa, nitatumia neno wafalme. Wao sio wafalme kitaalam, lakini ni waheshimiwa.

Pamoja na wafalme hawa, wageni, kufuatia mwanga huu wa nyota na kuja Yerusalemu na kutoa zawadi za dhahabu na uvumba na kumwabudu Yesu, kimsingi kile Mathayo anasema, ahadi hii ya urejesho wa Isaya 60 tayari inatimizwa katika nafsi ya Yesu Kristo. Kwa hivyo, ufalme unaendelea. Ahadi zote za Agano la Kale sasa zinakuja kutimizwa.

Ahadi hii ya wakati ambapo Mungu, aliyeahidiwa na Isaya wakati Mungu angeingilia kati na kuwaokoa watu wake na kuwaletea wokovu, kuleta kiumbe kipya, kuanzisha ufalme wake, ambao tayari umefika, na hiyo inaonyeshwa na ukweli kwamba una waheshimiwa hawa wa kigeni, Mataifa, wanaosafiri kwa nuru ya nyota na kuja kuabudu Yerusalemu na kutoa zawadi zao tajiri za dhahabu na uvumba. Kwa hivyo kimsingi, hii ni aina ya Isaya 60 inayosimuliwa tena na kuigizwa na kutimizwa katika kuzaliwa kwa Yesu Kristo. Kwa hivyo tena, hii sio tu hadithi nzuri ya Krismasi, lakini inakusudiwa kukurudisha kwenye Agano la Kale na kukufanya uone kwamba hadithi ya Mathayo ni mwendelezo wa hadithi ya Agano la Kale.

Sio tu hadithi ya Israeli na hadithi ya Musa lakini hadithi ya nabii Isaya ya wakati ambapo Mungu atawarejesha watu wake. Kwa hivyo, unaona kile Mathayo anafanya? Yeye, ingawa anarekodi matukio halisi, anaitengeneza kwa njia ili usikose picha. Kinachoundelea na watu hawa wenye hekima sio kitu kinachofanya tukio zuri la kuzaliwa, lakini inakusudiwa kukumbuka Isaya sura ya 60.

Hapa inakuja utimilifu wa Isaya 60. Mungu sasa anafanya kazi katika mtoto huyu mchanga kwenye hori. Mungu sasa anachukua hatua kuleta urejesho ulioahidiwa ambao alitabiri kupitia Isaya.

Wakati mataifa yangekuja na kuabudu na kuleta zawadi kwa kuitikia nuru ya mapambazuko ya wokovu wa Mungu. Kwa hivyo, msemu wa Mathayo hapa ni katika hadithi hii ya kuzaliwa kwa Yesu Kristo. Kuna nyuzi zingine ambazo tunaweza kufunua katika sura ya 2 ambazo zinaonyesha tena kwamba Mathayo, ni kana kwamba amechukua nyuzi hizi zote kutoka kwa Agano la Kale na kuziunganisha zote kuonyesha jinsi zinavyopata kilele chao katika nafsi ya Yesu Kristo.

Kwa kweli huwezi kusoma hadithi ya Mathayo isipokuwa uwe na sikio moja linalolingana na Agano la Kale. Lazima usikilize zote mbili kwa wakati mmoja. Kwa sababu Mathayo hasimuli tu hadithi tofauti, anasimulia mwendelezo wa hadithi ambayo anadhani unajua kutoka kwa Agano la Kale.

Sawa, maswali mengine yoyote hadi sasa juu ya hadithi ya kuzaliwa, haswa sura ya 2-4 na kazi yake? Sawa, wacha tuendeleo kwa tu, tutaanza kwa ufupi kuzungumza juu ya kizuizi kikuu cha kwanza cha kufundisha katika Mathayo. Sina nia ya kuzizungumzia zote, tutagusa tu kadhaa kati yao. Lakini ya kwanza ni Mahubiri ya Mlimani yanayojulikana sana katika sura ya 5-7.

Jambo la kwanza unahitaji kuelewa kuhusu Mahubiri ya Mlimani ni kuelewa kidogo kuhusu muktadha wake. Huwezi tu kuanza kusoma katika sura ya 5 na mstari wa 1. Badala yake, unahitaji kuelewa kwa upana zaidi kile kinachoendelea na kimsingi kile tumezungumza juu ya sura ya 2. Ufalme wa Mungu unaobadilika sasa umefika. Ufalme ambao Isaya aliahidi, wokovu ambao Mungu ameahidi sasa umefika katika nafsi ya Yesu Kristo.

Kwa hivyo huo ndio muktadha wa ufalme, au kwa Mahubiri ya Mlimani. Unahitaji kuelewa Mahubiri ya Mlimani yanafundishwa kwa kujibu ukweli kwamba Yesu Kristo tayari amelea ufalme huu uliosubiriwa kwa muda mrefu. Ufalme huu wenye nguvu, unaobadilisha yote sasa umefika na sasa, kwa kuzingatia hilo, Yesu anaanza kufundisha katika Mathayo 5-7.

Hiyo inaleta tofauti kubwa katika jinsi unavyoelewa Mahubiri ya Mlimani. Sio tu mahubiri ya muktadha ambayo mtu alianza kuhubiri juu ya kichwa chake. Lakini Yesu anadhani, na Mathayo anadhani, kwamba kila kitu kilichotokea hadi sura ya 5 ni muhimu kwa kuelewa sura ya 5-7.

Hiyo ni, Yesu sasa, katika kutimiza Agano la Kale, sasa amelea wokovu. Sasa amechukua hatua ya kukomboa na kuwaokoa watu wake. Ufalme unaoenea na unaobadilisha yote, wenye nguvu sasa upo na unafanya kazi katika nafsi ya Yesu Kristo.

Na sasa, kwa kuzingatia hilo, Yesu anaanza, Mathayo anaanza mafundisho yake ya kwanza katika Mathayo 5-7, Mahubiri ya Mlimani. Sasa, tunapaswa kuelewa vipi Mahubiri ya Mlimani? Kwanza kabisa, hiyo inamaanisha nini kwa kuelewa ni kwamba Mahubiri ya Mathayo ya Mlimani, katika Mathayo 5-7, haikusudiwi kimsingi kama mpango wa kubadilisha jamii, wala Mathayo kimsingi... Njia ya kawaida sana ya Mathayo inatendewa ni kwamba kusudi kuu la Mahubiri ya Mlimani ni ili unapoisoma, ujibu tu kwa kukata tamaa. Na unasema, hakuna njia ambayo ningeweza kuweka hii.

Hakuna njia ambayo mtu yeyote angeweza kufanya hivi. Na kusudi la mahubiri, basi, ni kukusukuma kwa imani katika Kristo na kumwamini Yesu kwa wokovu. Kwa hivyo, ni kama kuweka kipimo na kuona haupimi.

Na kwa hivyo, chaguo pekee ni kukupeleka kwa Yesu. Na kwa kumwamini Yesu kwa wokovu wako, unatambua kwamba mahubiri yanakusudiwa kukuonyesha, siwezi kuifanya mwenyewe. Siwezi kuishi maisha mazuri ya kutosha ambayo yangestahili wokovu wa Mungu.

Kwa hivyo, mahubiri yapo tu kuonyesha kwamba haupimi na unapungukiwa, na kwa matumaini, basi, kukugeuza na kukusukuma kutegemea neema ya Yesu na kuamini imani katika utoaji wa Kristo wa wokovu. Hata hivyo, kile muktadha unapendekeza ni kweli Mahubiri ya Mlimani yanakusudiwa kuonyesha jinsi watu wa Mungu wanapaswa kuishi. Wale ambao wameingia katika ufalme wa Mungu, wale ambao wamepitia kazi yenye nguvu, inayobadilisha ya ufalme wa Mungu, hii sasa ndio aina ya maisha ambayo wanapaswa kuishi.

Kwa hivyo, ninaichukulia Mahubiri ya Mlimani sio tu maadili kwa jamii yote. Ni kwa wale tu ambao wameingia katika ufalme wa Mungu, ambao wameingia katika uhusiano na Yesu Kristo. Wala haikusudiwa kama fimbo ya kupimia kutuonyesha kuwa tunapungukiwa na tunashindwa.

Hapana, inakusudiwa kama maadili, kama fundisho, kama mafundisho ya jinsi watu wa Mungu ambao wameingia katika ufalme Wake, ambao wamepata nguvu ya kubadilisha ufalme wa Mungu, hivi ndivyo wanapaswa kuishi. Kwa hivyo, nadhani ndivyo tunavyohitaji, kwanza kabisa, kuelewa Mahubiri ya Mlimani. Ni mafundisho kwa watu wa Mungu kwamba Mathayo na Yesu wanatarajia kwamba watu wa Mungu watafuata kwa utii kwa sababu wamepitia mabadiliko ya ufalme wa Mungu.

Wameingia katika ufalme wa Mungu. Wamepitia utawala na utawala wa Mungu katika maisha yao. Sasa Mahubiri ya Mlimani katika Mathayo 5-7 yanaelezea jinsi wanapaswa kujibu hilo na jinsi wanapaswa kuishi kwa mwanga wa hilo.

Sasa mahubiri yanaanza na kauli ya kupendeza sana katika Mathayo 5-17 ambayo inasema, Yesu anasema, sikuja kukomesha sheria bali kuitimiza. Na aina hii, kwa maana, hii ni aina ya utangulizi wa mahubiri yote. Sasa Yesu anamaanisha nini kwa hilo? Kwa kawaida, tumeichukulia kumaanisha, Yesu hakuja kukomesha sheria lakini kuiweka kikamilifu.

Hiyo ni, Yesu alikuja kutii sheria na kuitunza kikamilifu. Aliiga jinsi ilivyoonekana kujibu kwa utii kamili kwa sheria. Na sina shaka na hilo, lakini sidhani kama ndivyo Mathayo anasema.

Anaposema, Yesu hakuja kukomesha sheria lakini kuitimiza, tunahitaji kuelewa neno kutimiza kwa njia ile ile ambayo Mathayo aliitumia katika hadithi ya Krismasi tuliyo kuwa tunazungumzia. Wazo la utimilifu ni hili. Sio kwamba Yesu alikuja kushika sheria kikamilifu, ingawa ninakubali alifanya hivyo, lakini sivyo Mathayo anasisitiza.

Wakati Mathayo anasema Yesu alikuja kutimiza, wazo ni kwamba, utimilifu unamaanisha kwamba Yesu ndiye lengo la kile kitu kilielekeza. Kwa hivyo, hiyo inamaanisha nini na sheria, mafundisho ya Yesu, kile Mathayo anasema wakati Yesu anasema, sikuja kukomesha sheria lakini kuitimiza, mafundisho ya Yesu ndio lengo la kweli ambalo sheria ilikuwa ikielekeza. Mafundisho ya Yesu ni nia ya kweli ya sheria.

Kwa hivyo, hoja ya Yesu sio hiyo, na hoja ya Mathayo sio, kwa hivyo tunapaswa kutii sheria ya Musa neno kwa neno, lakini badala yake, Yesu anasema kwamba sasa mafundisho yangu katika Mahubiri ya Mlimani kwa kweli ni nia ya kweli na lengo la kweli la sheria. Kwa kuwa mafundisho ya Yesu ni lengo ambalo sheria ilikuwa ikielekeza, Yesu anaweza kusemwa kutimiza. Sasa, kuruka mbele, mwishoni mwa injili ya Mathayo tena, wale wanaoitwa, unakumbuka Tume Kuu? Yesu anawaambia wanafunzi wake wafanye nini? Kubatiza, kwenda kufanya wanafunzi wa mataifa yote, kuwabatiza katika jina la Baba, Mwana, na Roho Mtakatifu, na kuwafundisha nini? Sheria ya Musa? Wanafunzi wake ni nini wa kuwafundisha mataifa? Sheria? Amri Kumi, sheria za dhabihu, sheria zote unazopata katika Musa, Mathayo anasema nini? Yesu yuko hapo kufundisha kila kitu ambacho Yesu amewaamuru.

Kwa maneno mengine, kitovu cha Mungu, usemi wa mapenzi ya Mungu kwa watu wake sasa sio tena sheria ya Musa, lakini sasa kitu kikubwa kimekuja, mkubwa kuliko Musa amekuja, Yesu Kristo. Na sasa kitovu cha mapenzi ya Mungu kwa watu wake hakipatikani tena katika sheria ya Musa, kinapatikana katika nafsi na mafundisho ya Yesu Kristo. Kwa hivyo ndio sababu mwishoni mwa injili, Mathayo anasema, nendeni mkawafanye mataifa yote kuwa wanafunzi, mkiwafundisha wafanye yote niliyowaamuru ninyi.

Kwa sababu mafundisho ya Yesu ni utimilifu wa kweli na lengo la kile sheria ya Agano la Kale ilikuwa ikielekeza. Kwa hivyo, Mahubiri ya Mlimani, basi, yanapaswa kuonekana kama haya ni mapenzi ya Mungu kwa watu wake. Kwa wale ambao wameweka imani yao katika Yesu Kristo, ambao wameingia katika uhusiano na Kristo, waliingia katika ufalme, na kupata utawala wa Mungu katika maisha yao, nguvu ya kubadilisha ya ufalme, hivi ndivyo wanapaswa kuitikia hilo, badala ya sheria ya Musa.

Sasa kumbuka, unaweza kuona kuna kitu kinaendelea hapa. Huko nyuma mwanzoni mwa muhula, tuliuliza swali, na hiyo ni kwamba, vikundi vingi vya Kiyahudi vingekuwa vikiuliza swali, inamaanisha nini kuwa watu wa Mungu? Ni nini alama ya utambulisho wa watu wa Mungu? Wayahudi wengi wangejibu kwa mambo kadhaa,

lakini moja wapo ingekuwa utii kwa sheria ya Musa. Na sasa Yesu anakuja na kusema, hapana, badala yake ni utii kwangu.

Mafundisho yangu ni yale ambayo sheria ya Musa ilikuwa ikielekeza kweli. Kwa hivyo, sio sheria ya Musa tena. Sasa kila kitu kinahusu mtu na mafundisho ya Yesu Kristo.

Na hivyo ndivyo Mahubiri ya Mlimani yanahusu. Ni mfano wa mafundisho ya Yesu na maana ya kuishi kama watu wa Mungu ambao wameingia katika ufalme huu, ambao wamepitia ufalme huu uliosubiriwa kwa muda mrefu, ulioahidiwa katika Agano la Kale, na sasa umetimizwa katika nafsi ya Kristo. Siku ya Jumatano tutaangalia maelezo kadhaa zaidi ya Mahubiri ya Mlimani.

Huyu ni Dk. David Mathewson akiwasilisha Historia na Fasihi ya Agano Jipya, hotuba ya 7, Utangulizi wa Mathayo.